

**William
S. Burroughs**

Kočka v nás

ISBN 80-7207-471-7

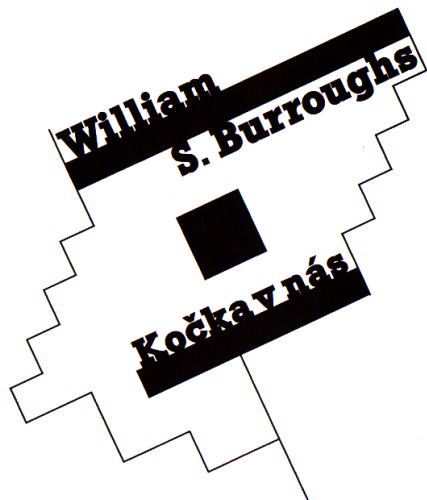
9 788072 074716

William

S. Burroughs

Kočka v nás

arkáda

VOLVOX GLOBATOR

William S. Burroughs

The Cat Inside

Přeložil Martin Šilar

*4. května 1985. Balím věci na krátkou cestu do New Yorku, abych s Brionem
probral svoji knihu o kočkách. Vedle v obýváku, kde nechávám mladé, leží mou-
rovatá Jane a její malé, černé kotě. Zvednu kufr. Zdá se nějak těžký. Podívám
se dovnitř a najdu tam ostatní čtyři koťata.*

»Dávej mi na ně pozor. At' jsou pořád s tebou!«

copyright © 1986, 1992 by William S. Burroughs

All rights reserved

Translation © Martin Šilar, 2002

ISBN 80-7207-471-7

Jsem v oddělení domácích zvířat obchodního domu Dillon. Vyberám kočkám žrádlo a náhodou narazím na jednu postarší ženu. Říká, že její kočky nesnášejí konzervy s rybím masem. Tak to vidíte, já na to, ty moje jsou pravý opak. *Dávají přednost* rybím konzervám, jako třeba losové nádivce nebo mořské přesnídávce.

»No jo,« přitaká, »máme to ale spolčníky, co?«

A co jim má přichystat, když zrovna nenarazí na žádný Dillon a žádné oddělení domácích zvířat? A co mám dělat já? Nesnesu představu, že by moje kočičky byly o hladu.

Při vzpomínce na dospívání si vybavuji pocit, jak neustále objímám nějakého tvora. Je docela malý, asi jako kočka. Není to ani dítě, ani žádné zvíře. Přesněji řečeno, zčásti je to člověk a zčásti něco jiného. Vzpomínám si na jednu příhodu, která se odehrála v domě na Price Road. Mohlo mi být tak dvanáct nebo třináct. Co to jenom bylo... veverka?... to ne. Rozplývá se mi to před očima. Něco chce, jenže já nevím, co. Vím pouze, že mi bezmezně věří.

Mnohem později jsem se dozvěděl, že mi přidělili roli opatrovníka, který má stvořit a ochraňovat tvora, zčásti kočku, zčásti člověka a zčásti něco nepředstavitelného, tvora, který vznikne jednou za mnoho miliónů let.

Během několika posledních let se ze mě stal oddaný milovník koček a postupem času jsem poznal, že onen tvor je kočičí duch, tajný důvěrník. Částečně je to kočka a částečně směs jiných zvířat: kaloň, komba, letucha s obrovskými žlutými očima, která žije v korunách stromů a na zemi je bezmocná, lemur kata, maki trpasličí, sobol, mýval, norek, vydra, skunk a liška pouštní.

Před patnácti lety se mi zdálo, že jsem na udici chytil bílou kočku. Nevím proč, ale chtěl jsem ji hodit zpátky do vody, a ona se o mě začala třít a žalostně mňoukat.

Od té doby, co jsem adoptoval Ruskiho, přicházejí sny o kočkách mnohem častěji a jsou mnohem živější. Často se mi zdá, že mi Ruski vyskočil na postel. To se samozřejmě občas stává, ale stálým hostem je tady Fletch, který si vyskočí na postel, pak se ke mně přitulí a přede tak hlasitě, že nemůžu spát.

Země mrtvých... zápach vřících splašků, svítiplynu a hořícího platu... olejové skvrny... tobogán a ruské kolo zarostlé neprostupným plevelem a psím vínem. Nemůžu najít Ruskiho. Volám na něj...
»Ruski! Ruski! Ruski!«

Hluboký pocit smutku a neblahé předtuchy.

»Neměl jsem ho s sebou brát!«

Probudím se a po tvářích mi tečou slzy.

Minulou noc jsem ve snu narazil na kočku s velmi dlouhým krkem a šedivým, průhledným tělem, připomínajícím lidský plod. Tisknu ji k sobě. Nevím, co může potřebovat, ani jak se o ni mám starat. Před lety se mi zdál podobný sen o dítěti — mělo oči na stopkách. Tělo mělo malinkaté, ale dovedlo chodit a mluvit. »Copak ty mě nechceš?« Taky nevím, jak se o ně starat. Jsem ale odhodlaný je chránit a vychovávat za každou cenu! Posláním opatrovníka je přece chránit křížence a mutanty v jejich nejzranitelnějším období života.

První kočky se podle dochovaných zpráv podařilo ochočit v Egyptě. Egypťané skladovali obilí, které lákalo hlodavce, a ti zase přitahovali kočky. (Neexistují důkazy, že by totéž platilo i o Mayích, ačkoli i na jejich území se vyskytovalo několik druhů divokých koček.) Myslím, že to není postačující vysvětlení. Něco tady nehraje. Kočky nezačaly jako lovci myši. Lasičky, hadi a psi jsou mnohem účinnějším prostředkem pro boj s hlodavci. Proto tvrdím, že kočky původně plnily úlohu duchovních spřízněnců, tajných důvěrníků, a že tuhle funkci zastávají dodnes.

Psi sloužili jako hlídači už od začátku. A jako hlídači stále fungují na farmách a vesnicích, kde ohlašují příchod vetřelců, loví a hlídají. A to je důvod, proč nenávidí kočky.

»Podívejte, jak hezky našim pánům sloužíme, zatímco kočky se jenom povalují a předou. Že chytají krysy? Půl hodiny jim zabere, než zabijí myš. Neumí nic jiného než příst a odvádět pánovu láskyplnou pozornost od našeho upřímného, uslintaného ksichtu. Nejhorší ale je, že nerozeznají dobro od zla.«

Kočky nenabízejí žádné služby. Kočka nabízí sebe. A samozřejmě chce péči a domov. Láska něco stojí. Stejně jako všechny nezkažené bytosti, i kočky se chovají prakticky. Abyste lépe porozuměli nějaké odvěké otázce, musíte ji přenést do současnosti. Moje setkání s Ruskim a proměna v milovníka koček tak osvětlují vztah mezi první domácí kočkou a jejím lidským ochráncem.

Jen se podívejte na kočkovité šelmy, často stejně velké jako naše kočka domácí, ale někdy i mnohem větší nebo menší, někdy dokonce i v dospělosti malé jako tříměsíční kotě. A velkou část těchto kočičích plemen nejde ochočit v žádném věku — tak nespoutané a divoké jsou jejich malé kočičí duše.

Ale nezměrná trpělivost, nadšení a vzájemné křížení... neuvěřitelně křehká, jednokilová kočka bez jediného chloupku, s jehličkovitými zoubky, dlouhýma a hubenýma nohama, obrovskými bolci, jantarově žlutýma očima a mrštným tělem podobným lasičce. Jeden příklad z bezpočtu exotických plemen, jejichž cena na kočičím trhu dosahuje závratných výšek... létavé a plachtivé kočky... kočka s oceťově modrou srstí a slabou vůní ozónu... vodomilný jaguár s plovacími blánami (vynoří se s dravým pstruhem v zubech)... křehká a štíhlá kočka bažinná s odlehčenou kostrou a širokými plochými prackami — přes pohyblivý písek a bažinu dokáže přeběhnout s neuvěřitelnou rychlostí... drobné lemurovitě kočky s obrovskými očima... šarlatově červené, oranžové a zelené kočky s kůží plazů, dlouhými šlachovitými krky a jedovatými zoubky — obsah jedových váček je shodný s jedem chobotnice modrokroužkované: během několika kroků člověk padá k zemi a do hodiny umírá... skunkovité kočky vydávající smrtící zápach, který se zatíná do srdce jako dráp a během několika vteřin zabíjí... a kočky s jedovatými drápy a váčky na tlapkách.

A tady jsou moje kočky, zabrané do kočičích rituálů starých tisíců let, pokojně se olizující po dobrém obědě. Praktická zvířata, která uvítají, když jim jídlo obstará někdo jiný... aspoň u některých to platí. Kdysi dávno muselo dojít k rozkolu mezi kočkami, které se nechaly ochočit, a těmi, které domácí život odmítly.

S utrápeným povzdechem zpět do současnosti. Na světě bude pořád ubývat těch krásných, exotických zvířat. Mexická lysá kočka už vyhnula. Divoké a drobné kočky, které se dají snadno ochočit, jsou stále vzácnější, žalostné ztracené kočičí duše čekající na ruku člověka, který se nikdy neobjeví, křehké a smutné jako loďky suchého listí vypuštěné dětmi na hladinu jezera. Nebo jako fosforeskující netopýři, kteří se objevují každých sedm let, aby zaplnili vzduch nepředstavitelnou skrumáží vůní... vzdálené melodické volání letůch a netopýřích koček... deštné pralesy Bornea a Jižní Ameriky ustupují... aby uvolnily místo čemu?

V pozadí se tyčí budova Los Alamos Ranch School — právě tam později vyrobili atomovou bombu, aby ji ještě za tepla shodili na „žluté nebezpečí“. Na kládách a kamenech posedává několik kluků, kteří něco jedí. Pod kopcem protéká potok. Na skupinu dohlíží typický Jižan, jemný politika přímo kouká z očí. Seděl s námi u táboráku a vyprávěl nám historky vylovené z rasistických splašků rafinovaného Saxe Rohmera — Západ je dobrý a Východ zlý.

Z ničeho nic mezi chlapce vběhne jezevec — těžko říct proč, jestli z pouhé zvědavosti, hravosti nebo nezkušenosti, asi jako když Aztékové přinesli Španělům ovoce a skončili s useknutými rukama. Jižan přiskočí k lovecké brašně, vytáhne Colt .45, automat z roku 1911, a ze dvou metrů začne pálit. Protože se ale nemůže trefit, přiblíží hlavě na deset centimetrů k jezevcovu boku a vystřelí. Tentokrát se jezevec skutálí ze svahu do potoka. Před očima vidím zasažené zvíře, jeho smutnou a bolestí staženou tvář, jak se kutálí po svahu, krvácející, umírající.

»Přece vidím zvíře, tak to do něj napálím, ne? Co kdyby pokoušel někoho z kluků?«

Jezevec si chtěl jen pohrát a zadováďet, a nakonec skončil provr-
taný pětáctyřicítkou z vládní výzbroje. Co na to *říkáš*? Co si o tom
myslíš? Jenom si to *představ*. A zeptej se sám sebe, či život je cenněj-
ší? Život jezevce nebo toho odporného bílého sráče?

Jak říká Brion Gysin: »Člověk je škodná!«

Televizní dokument o sněžném muži. Stopy a svědectví z horských
oblastí Severozápadu. Rozhovory s místními obyvateli. Před kame-
rou stojí stopadesátikilová machna:

»Co myslíte, že by se mělo udělat, kdyby se podobný tvor sku-
tečně objevil?«

Odporná tvář zcsíná a v očích se zableskne: »Zabít! Co kdyby
někoho zranili?«

Když mi byly čtyři roky, uviděl jsem v městském parku v St. Louis přelud. Předě mnou šel bratr se vzduchovkou. Loudal jsem se za ním a zahlédl zeleného soba, velkého asi jako kočka. V odpoledním slunci jsem ho viděl jasně a ostře jako v dalekohledu.

Když jsem potom studoval na Harvardu antropologii, dozvěděl jsem se, že nikdy nesmím zabít žádnou vysokou zvěř. Ještě později, během filmových experimentů s Antony Balchem v Londýně, jsem poznal zvláštní, nchybné prostředí, v němž se zelený sob vznášel jako nějaký (srovnatelně) nehybný objekt ve zpomaleném záběru. Staré fotografické triky.

Další zjevení, které jsem viděl zhruba ve stejném věku: podkrovní pokoj. Probouzím se krátce před úsvitem a vidím malé šedivé mužíčky, jak si hrají v domečku z kostek. Pohybují se hrozně rychle, jako v nějakém zrychleném filmu z roku 1920... vžžůům... a už jsou pryč. Jen prázdný dům z kostek v šedém světle vycházejícího slunce. A zatímco miji jeden výjev za druhým, stojím bez pohnutí jako mlčenlivý svědek.

Magické prostředí se nám ztrácí před očima. Už žádní zelení sobi v lesním parku. Andělé opouštějí výklenky. Místa, kde se nacházejí jednorožci, sněžní muži a zelení jeleni, jsou stále vzácnější, stejně jako deštné pralesy a tvorové, kteří v nich žijí a dýchají. A jak lesy ustupují všem těm motelům, MacDonaldům a Hiltonům, vymírá svět záhad a kouzel.

V roce 1982 jsem se přestěhoval do kamenného statku pět mil od Lawrence. Majitel dům zmodernizoval, takže tam byla koupelna, klimatizace a plynové topení. Moderní a pohodlné bydlení. Byla dlouhá, studená zima. Přišlo jaro a kolem domu se občas mihnul stín šedivé kočky. Dával jsem před dveře jídlo, které vždycky zmizelo, ale kočku jsem nikdy neviděl.

O něco později jsem ho zahlédl poprvé. Vracel jsem se právě s Bilem Richem ze stodoly, kam jsme pravidelně chodili střílet, když vtom ukázal prstem: »Hele, kotě.« Uviděl jsem jenom záblesk mrštěného, fialově šedého těla, skákajícího ze zadní verandy. Ruski, šedomodrý kocour se zelenýma očima... bylo mu asi půl roku...

Byl dubnový večer, krátce před setměním. Vyšel jsem na zadní verandu. Na druhém konci seděl malý, šedý kocourek a vedle něho velký, bílý kocour, kterého jsem tady ještě nikdy neviděl. Bílý kocour zamířil ke mně, pomalu a váhavě. Nejdřív se dlouze otíral o nohu stolu, ale potom si přede mnou lehl a začal příst. Přivedl si ho s sebou ten šedivý kocour, aby navázal kontakt.

Bílý kocour byl na můj vkus příliš drzý, a tak jsem ho nechal venku. Za dva dny se ale vrátil, a tentokrát jsem ho už pustil dovnitř.

3. května 1982. Kdybych měl s touhle bílou kočkou bydlet v jednom domě, asi bych zešlel — pořád mi leze pod nohy, otírá se o mě, převaluje se mi před očima, skáče na stůl, doráží na psací stroj. Vysedává na televizi nebo na špalku na sekání dříví, leze do dřezu, strká do telefonu.

Stojím u kredence a popíjím. Myslím, že je venku, když vtom vyskočí na dřez a zafuní mi přímo do obličeje. Vystrčím ho ven a zabouchnu dveře... jako arabský kluk, který ví, že zlobí a že ho jednou stejně vyhodím. Žádné hysterické scény, zkrátka se sebere a jde. Jeho silueta mizí na konci aleje v houstnoucím šeru. Najednou je pryč a já tady stojím s nejasným pocitem viny.

Už si ani nevzpomínám, kdy přišel Ruski poprvé dovnitř. Jasně si ale vybavuji, že jsem zrovna seděl u krbu. Dveře byly otevřené a tak mě viděl už z dvaceti metrů — najednou nějak zvláštně vypíkl, rozběhl se ke mně a skočil mi na klín. Předl, dotýkal se mě čenichem, vztahoval tlapky k mému obličejí a dával mi tím najevo, že chce být mou kočkou.

A já ho neslyšel.

V Kamenném domě se narodila tři koťata. Jejich mámou byla malá, černobílá kočka. Otcem byl samozřejmě onen bílý kocour. Jedno z nich bylo albinek. Další dvě byla téměř úplně bílá — až na hnědočerný ocas a tlapky, které byly hnědočerné. Velký šedivý kocour se o ně staral jako o vlastní. Srst měl šedou jako Ruski, jenom břicho a náprsenku bílé. Pojmenoval jsem ho Horatius. Byl to mužný a vznešený kocour s energickou a celkem sympatickou povahou.

Ruski koťata nenáviděl. To *on* byl přece roztomilý. A oni jenom vetřelci. Jednou jsem ho dokonce plácnul — to když na koťata vyjel. Taký jsem viděl, jak ho jednou jejich matka vyhnala ze stodoly, když si tam koťata hrála. A z Horatia měl Ruski přímo hrůzu. Jednou večer, na zadní verandě, přišel Horatio k Ruskimu. (Tehdy to ještě nebyl Ruski. Ještě jsem nevěděl, že je to ruská modrá kočka. Říkal jsem mu Smoky.) Přišel nenučeně, ale odhodlaně, a zostra na Smokyho vyjel — a ten okamžitě zmizel pod stolem.

Všiml jsem si, že při kočičích šarvátkách skoro vždycky vyhrává útočník. Když kočka začíná dostávat na zadek, bez rozmyšlení uteče, zatímco hloupý pes se bude rvát až do posledního dechu. Jak říkával můj učitel ju-jutsu: »Když hmat nefungovat, ty radši utíkat.«

8. května 1982. Jedna z koček dnes zabila skoro dospělého králíka. Vykouknul jsem z okna a viděl, jak ho táhne pod verandu. James byl hrůzou bez sebe. O něco později se usadila na verandě a s nadmírou spokojeným výrazem si olizovala z pacek krev. O králíky jsem nikdy moc nestál. Vůbec si nemyslím, že jsou roztomilí — dokonce ani jejich mláďata. Pořád se vám snaží vykroutit z ruky a ti větší škaredě koušou. Snažil jsem se ostatky vyštourat dřív, než o sobě dají samy vědět a začnou nás pronásledovat nesnesitelným pachem. Zkraje ale nejsou vidět a já nehodlám nikam lézt.

9. května 1982. Dnes ráno jsem našel zbytky králíka... trocha srsti a rozkousaných kostí rozházených po verandě a poutajících pozornost much. Koťata králíka roztrhala a snědla. Matka přijala úlohu lovce, který přináší mladým maso, nesmírně vážně. Mláďata se honí a vrhají po kobyolkách. Jedí, spí a dovádějí.

Pod oknem mám malou tůňku ve tvaru fazole. Vyčistil jsem dno a vypustil jsem do ní několik velkých zlatých rybek, které jsem koupil ve městě. Kočky zkoušejí ryby chytit, ale neúspěšně. Bílý kocour jednou skočil po žábě, která seděla na druhém břehu. Žába zaplula pod vodu a kocour spadl za ní. Věčně přitahuje nějaké maléry.

3. června 1982. Možná bych měl sepsat nějakou bodrou knížku typu »Jak vyspravit venkovské sídlo«... *První rok na zahradě*... kapitola o bílém kocourovi, který dostal na zadek od toulavého psa... a o šedivém kocourovi... tak pohledné zvíře jsem ještě neviděl. Říkáme mu Smoky — podle plukovníka Smokyho, detektiva protinarkotického oddělení z knihy *Drogový dealer* od Maurice Helbranta, která vyšla v edici Ace společně s *Fetákem*... Smoky mi zkrátka začíná lézt pěkně na nervy — pořád se ke mně lísá, otírá se mi čumákem o oblíčky, tře se mi hlavou o ruce, běhá za mnou, když střílím. Skoro mi z toho běhá mráz po zádech. Asi mu budu muset najít nějaký nový domov.

Pročítám si tyhle zápisky, které měly být jenom obyčejným deníkem z Kamenného domu, a jsem upřímně zděšený. Kolikrát jenom musím vykřiknout: »Pane Bože, co je to za člověka?« Vždyť působím jako karikatura zoufalce, pro něhož neexistuje omluva... afektovaný, samolibý, lhostejný... »Dostal na zadek od toulavého psa«... »A teď tady stojím s nejasným pocitem viny«... »Jako arabský kluk, který ví, že zlobí«... nadutý hlas přestárlé anglické královny. »Asi mu budu muset najít nějaký nový domov.«

Bílý kocour symbolizuje stříbrný měsíc, který strká nos do každého rohu a olizuje oblohu, aby ji připravil pro nový den. Bílý kocour představuje »čističe« — »zvíře, které čistí samo sebe«. V sanskrtu se mu říká *Margaras*, což znamená »lovec sledující stopu, detektiv, člověk, který po někom pátrá«. Bílý kocour — to je lovec a zabiják, jehož stopy lze zahlédnout jenom ve svitu stříbrného měsíce. Neúprosně jemné světlo prochází tmou a ozařuje skrytá místa a bytosti. Bílého kocoura se nezbavíš, protože bílý kocour jsi ty sám. Před bílým kocourem se neschováš, protože bílý kocour se schovává s tebou.

Já osobně považuji bílého kocoura za posla, jenž mě vyzývá, abych přemýšlel o hrůzách termonukleární zkázy z pohledu zákazníka oddělení domácích zvířat obchodního domu Dillon, který s puškou v ruce musí honit svoje kočky rozbořeným domem. Taková představa mě plní pocitem prázdnoty a skálopevným odhodláním zabránit tomuto mocenskému šílenství. Potřebujeme zázrak. O všechno ostatní se postará Joe....

Joe položí klec na jednací stůl. Opatrně vyndá bílou kočku. Členové správní rady se plazí po zemi a křičí: »BÍLÁ KOČKA! BÍLÁ KOČKA!«

Mezi zasvěcovací obřady nacistů do vyšších sfér SS patřilo oslepení kočky, kterou předtím měsíc krmili a s níž se měsíc mazlili. Tahle zkouška měla eliminovat projevy zhoubného soucitu a zformovat plnohodnotného *Übermensche*. Tenhle obřad vychází z nevyvratitelného postulátu černé magie: vyznavač se stává nadčlověkem tím, že vykoná nějaký nechutně krutý a nelidský čin. Maroťti kouzelníci získávají sílu pojidáním vlastních exkrementů.

Ale vydlobnout Ruskimu oči? Marnost nad marností, a žádný úplatek na tom nic nezmění. Jaký to má smysl? Nedokázal bych obývat tělo, které dokázalo vydlobnout Ruskimu oči. Takže komu vlastně patří celý svět? Kdo *zvíťází*? Já rozhodně ne. Každé podobné handlování, založené na výměně kvalitativních hodnot, jako je láska zvířete, za kvantitativní výhody, je nejen projevem zbabělosti a nečestnosti (níž už se snad klesnout nedá), ale také pošetilsti. *Člověk* takhle nemůže získat nic. Pouze zaprodává sám *sebe*.

»Co vlastně cítíš při pohledu na tělo krásného zrzavého mladíka?« Samozřejmě. Ten si vždycky najde nějakého cucáka, jako byl Faust, který mu prodá svou duši za laciný nasazovací úd. Zachtělo se ti mladického sexu? Pak musíš platit mladickým strachem, studem a zmatkem. Jestli si chceš něco vychutnat, tak musíš být u toho. Nemůžeš dorazit až na moučník, drahoušku.

Vzpomínám si, jak jsem Ruskiho jednou jedinkrát plácnul — když napadl jedno z koťat. Podíval se na mě stejně jako kdysi můj amigo Kiki — bolestně a překvapeně. Byl jsem ospalý a nevrlý. Kiki vešel do místnosti a začal na mě dorážet, až jsem mu nakonec dal fac-ku. V obou případech jsem to musel napravit. Ruski zmizel, ale já věděl, kde se schovává. Šel jsem do kůlny a přinesl ho zpátky. Kiki seděl na posteli a v koutku oka měl slzu. Omluvil jsem se a on mi odpustil.

Velký bílý kocour se stal mou první domácí kočkou. Společně s Ruskim pak spával v bratrské svornosti na gauči. Jednoho dne se vrátil se škaradým zraněním, zřejmě od psa. Zuby se mu zaryly hluboko do masa kousek pod ocasem, a jak běžel, podařilo se mu psa se-třást, nebo se vyšplhal na strom. Teď si vyčítám, že jsem ho nevzal k veterináři. Potřel jsem mu ránu penicilinovou masťou a zdálo se, že se uzdravuje. Potom jednoho dne zmizel a už ho nikdo nikdy nespátil.

Auto? Pes? Kojot? Nebo jiný domov?

»Myslím, že je po něm, Bille,« řekl James.

V každém vztahu dochází k rozhodujícím zvratům. Deset dní jsem byl pryč v Naropě. V době mé nepřítomnosti mi Bill Rich chodil krmit kočky.

Vracím se domů. Je pozdní odpoledne. Na zadní verandě vidím Ruskiho. Nejdřív odchází, ale pak se vrací a lehá si na bok, nejistě a váhavě. Vezmu ho do náručí a sedám si na schody. Najednou mě poznává a začne se ke mně s vrněním a předením tisknout. V tu chvíli si konečně uvědomím, že tohle je můj kocour a že ho musím vzít s sebou, ať se vydám kamkoli.

Jednoho dne, ještě předtím než jsem si vzal domů svoji první kočku, jsem střílel ve stodole, když vtom jsem se podíval nahoru a na hromadě dříví, hned za terčem, jsem uviděl malé bílé kotě. Zasnul jsem bouchačku do pouzdra a pomalu vyrazil k hromadě. Když jsem přišel blíž, uviděl jsem tam kočku a tři malá kotata. Tanečním krokem se ke mně přišourala a položila mi hlavu do dlani.

»Vidím, že jste čestný muž, šerife. Postarejte se o mne a o mé děti.«

Prostota toho gesta byla neobyčejně dojemná. Skrývalo v sobě tisíce let kočičího mateřství: »Tohle jsem stvořila... víc už nedokážu... proto jsem tady.«

Těm, kteří nikdy nežili na venkově (myslím na skutečném venkově, ne v žádném Hamptonu), bych chtěl říct něco o kočkách, které přebývají ve stodolách. Najdete je na většině statků — hubí tam myši a krysy. Těmhle kočkám nedávají skoro žádné mléko ani zbytky. Jinak přestanou lovit. Často se ovšem stává, že se z nich stanou kočky domácí. A přesně po tom většina koček ze stodol a z ulic touží. Myslím, že tahle zoufalá snaha získat lidského ochránce je neobyčejně dojemná.

Zajímalo by mě, jestli si kočky a psi nechávají vzkazy, jako to dělají tuláci:

POZOR NA PSA.
TOMUHLE MÍSTU SE VYHNOUT.
STAREJ BLÁZEN S PUŠKOU.
TADY DOSTANETE NAJÍST.

A doporučení jako v turistických průvodcích.

JÍDLO, HADRY, PRACHY, KUŘIVO. PRINC.
ŽRÁDLO A CHLAST. KRÁL.

Všiml jsem si, že sem nikdy nechodí toulaví psi.

ZKURVENEJ KOČÍČINEC.

Pronájem Kamenného domu pomalu vypršel, a tak jsem koupil domek v East Lawrence. Stojí v tiché ulici a obklopuje ho poměrně velký zarostlý pozemek, což je pro kočky ideální. Měsíc před stěhováním se mi ztratil můj bílý kocour. Chtěl jsem ho vzít s sebou, protože mezi ním a Ruskim panovala dokonalá harmonie. Bylo mi líto také Horatia, ale nesnášel se s Ruskim a máma s koťaty ho potřebovaly. Nový nájemník, Robert Sudlow, známý kansaský malíř, mi slíbil, že se o kočky postará.

Poznámky z počátku roku 1984. Vztah s Ruskim pro mě znamená jednu z nejdůležitějších věcí v životě. Vždycky, když někam jedu, se ke mně musí nastěhovat nějaký známý, jehož Ruski dobře zná a jemuž důvěřuje. Jeho úkolem je starat se o Ruskiho a v případě potřeby zavolat veterináře. Peníze nehrají roli.

Když byl Ruski v nemocnici se zápallem plic, volal jsem tam každou chvíli. Vzpomínám si, jak ve sluchátku jednou nastala dlouhá pauza, po které doktor řekl: »Promiňte, pane Burroughsi«... přepadla mě prázdnota a smutek. Ale on se jen omlouval za dlouhé čekání. »Ruskimu se daří dobře... horečku jsme srazili... myslím, že se z toho dostane.« A jakou jsem měl radost druhý den ráno: »Horečka je skoro pryč. Ještě den a může domů.«

HLEDÁ SE ED. MILOVANÁ BÍLÁ KOČKA — ALBÍN.
OČI BÍLORŮŽOVÉ. NOSÍ OBOJEK. ODMĚNA.
TELEFON 841-3905.

Srýská se mi po Edovi — ne snad proto, že byl tak roztomilý... chybí mi spíš jeho občasné rošťárny. Včera jsem koupil žrádlo. (Ed se ztratil před čtyřiceti hodinami. Ne, vlastně už jsou to skoro dva dny. Z Paříže jsme se vrátili v pátek třináctého, a to už byl dvě hodiny pryč.) Dřív jsem dával konzervy se žrádlem na okenní římsu, nad dřez, a Ed tam vždycky vylezl a konzervy shodil do dřezu. Probudil mě příšerný rachot. Cos to zase provedl? Rozbité talíře, sklenice shozená na zem... Tak jsem začal dávat konzervy do skříně, aby k nim nemohl. Ale teď, jak je vyndávám z tašky, se dívám na parapet a myslím si: už je tam zase můžu dát. Okamžitě ucítím bodavou bolest ze ztráty, ze ztráty milované bytosti, i když to byl jen malinký kocourek... slabý nárek, když jsem ho odnášel, aby neotravoval Ruskiho... bodavou bolest ze ztráty, nepřítomnosti, ztráty mého malého bílého opičáčka (tak jsem mu říkal). Všude strkal nos. Otevřel jsem třeba příborník a on okamžitě vylezl nahoru a lehl si dovnitř. Kde asi je? Rovnal jsem konzervy na okenní parapet a doufal, že přijde a shodí je všechny dolů. A poslední dva dny jsem nechával na verandě rozsvícené světlo.

Vzpomínám si, jak jsem ho zahlédl poprvé. James ukázal pod zadní verandu: «Támhle vidím nějaké bílé kotě.» Zkoušel ho vytáhnout ven a odnést dovnitř, jenomže kotě začalo vriskat a málem skočilo do jezírka. Později, když jsem krmil svá tři koťata, sedával mi Ed na klíně, nechával se hladit a hlasitě při tom předl. Když jsem odešel z Kamenného domu, vzali si ho James a Ira k sobě do bytu na Louisiana Street. Vyrostl jako domácí kočka bez kontaktu s vnějším světem. Potom jsme ho přestěhovali ke mně domů, ale nevycházel s Ruskim, a tak jsem začal uvažovat, jestli bych ho neměl dát Philovi Heyingovi nebo někomu jinému. Dlouho jsem se tomu bránil a pořád doufal, že si s Ruskim porozumí. Bylo vidět, jak dychtí po společnosti jiné kočky. Vždycky Ruskimu lízal čumák.

Pohled na prázdnou misku... Pokaždé jedl z takové malinké misticčky v obývacím pokoji. Edova bílá miska se zeleným okrajem a kousky zaschlého žrádla leží pořád na polici.

Staří Egyptané nad ztrátou kočky truchlili a holili si obočí. A proč by ztráta kočky neměla být bolestivá a srdceryvná jako každá jiná ztráta? Smrt malého tvorečka je nejsmutnější, smutná jako smrt opičky.

Toby Tyler drží umírající opičku v náruči.

Starý farmář stojí u nedostavěné zdi.

Výjevy z rytin ve starých knihách.

Knihy se drolí v prach.

Čtvrtek, 9. srpna 1984. Můj vztah ke kočkám mě zachránil před smrtelnou, všudypřítomnou nevědomostí. Když si toulavá kočka najde lidského ochránce, který ji povýší na kočku domácí, končí to většinou tak, že to začne přehánět. A přehání jediným způsobem, který zná: neustálým předením, mazlením, tulením a převrácením se na záda — jen aby na sebe upozornila. Ted' to považuji za nesmírně dojemné a vůbec nechápu, jak mě to mohlo dřív rozčilovat. Každý vztah je založen na principu »něco za něco« a za všechno se musí platit. Když si je kočka jistá svou pozicí tak jako teď Ruski, přestane se chovat vypočítavě, což je určitě dobře.

Vzpomínám si na jednu bílou kočku... v Tangeru, 4 calle Larachi... první kočka, kterou jsem pustil dovnitř... ztratila se. Vybavuji si překrásnou bílou kočku ležící při západu slunce na rudé zdi, za níž se rozprostíral Marrákeš. A bílou kočku v Alžíru, na druhém břehu řeky přitékající od New Orleansu. Slyším tiché žalostné *mňaaauu* znějící soumrakem. Patřilo kocourovi, který ležel pod kuchyňským stolem a byl příšerně nemocný. Do rána umřel.

Příští ráno při snídani (neměla se ta vajíčka vařit o něco déle?) jsem po stolem zavadil nohou o ztuhlé a chladné tělo. Joan jsem tu zprávu raději hláskoval, abych zbytečně netraumatizoval děti: »Ten bílý kocour je M-R-T-V-Ý.« A Julie se bez okolků podívala na mrtvé tělo a řekla: »Vynes ho ven, vždyť smrdí.«

Kreslený vtíp v *New Yorkeru*. Neptípadá mi ani trochu vtipný... hubená toulavá kočka vyhozená s odpadky. Bílá kočka v Mexico City. Praštil jsem ji knížkou přes hlavou. Pořád vidím, jak běží přes pokoj, aby se schovala pod prosezeným, špinavým křeslem. Ještě teď slyším, jak ji po té ráně zvoní v uších. Působil jsem bolest sám sobě a vůbec jsem o tom nevěděl.

Taky si vybavuji sen, kdy mi nějaké dítě ukázalo svůj zkrvavený prst a já se rozhořčeně vyptával, kdo mu to udělal. Dítě mě zavedlo do temné místnosti a ukázalo tím zkrvaveným prstem na mě. Probudil jsem se s výkřikem: »Ne! Ne! Ne!«

Myslím, že nikdo nedokáže napsat skutečně upřímnou autobiografii. Určitě by to nikdo nemohl číst: *Moje minulost, to je řeka plná zla.*

Vztah ke zvířeti může změnit to, čemu Castaneda říká »uzlové body podvědomí.« Podobně jako mateřská láska. Nad takovými věcmi Hollywood slintá blahem. Andy Hardy klečí u matčiny postele. Co vám na tom vadí? Slušně vychovaný americký kluk se modlí za svoji matku. Co vám na tom vadí?

»Tak já ti teda, B. J. řeknu, co mi na tom vadí. Jsou to samé sračky. Sentimentální žvásty, které překrucují pravdu.«

Na ledové kře leží lachtaní matka s mládětem. Vítr vane rychlostí padesát kilometrů za hodinu, je třicetistupňový mráz. Stačí se jí podívat do očí — rozpraskaných, žlutých, divokých, plných zmatku, smutku a beznaděje. Konečná stanice téhle planety, odsouzené k záhubě. Už si nemůže nic nalhávat. Nemůže zakrývat skutečnost cáry patetických slov plných sebezbožňování. Leží se svým mládětem, právě tady, na ledové kře. Přesune svých dvě stě padesát kilo, aby mu nabídla svůj struk. Mládě má na boku hlubokou ránu, kterou mu způsobil jeden ze samců. Zřejmě nepřežije. Všichni musí plavat do Dánska, skoro dva a půl tisíce kilometrů daleko. Proč? Lachtani se neptají proč. Musí přeplavat do Dánska. Všichni musí přeplavat do Dánska.

Kdosi prohlásil, že ze zvířat se od lidí nejvíce liší kočky. Záleží ovšem na tom, jaké plemeno lidí a koček máte na mysli. Občas se mi zdá, že kočky jsou až neuvěřitelně podobné lidem.

V roce 1963 jsme se s Ianem Sommervillem přestěhovali do domu v Tangieru, 4 calle Larachi. U otevřených dveří se shromáždilo několik koček. Přecházely sem a tam, ale žádná z nich se neodvážila přiblížit. Jedna bílá kočka přišla o kousek blíž. Natáhl jsem k ní ruku. Kočka se s hlasitým předením prohnula a začala se mi třít o ruce — tak to dělají všechny — od chvíle, kdy se první z nich nechala ochočit.

Ostatní kočky nesouhlasně mručí: »Prašivej patolizal!«

Srpen 1984. Když James procházel městem, zaslechl někde mezi Sedmou a Massachusettskou ulicí hlasité mňoukání kočky — jako by ji něco bolelo. Šel se podívat, co se děje, a do náruče mu skočil malý černý kocourek. Když jsem mu doma připravoval žrádlo, skočil na stůl a hnál se po konzervě. Žral, až se mu dělaly boule za ušima, podělal celou bedýnku s pískem a pak ještě koberec. Dal jsem mu jméno Fletch. Svalnaté tělo se mu leskne a třpytí, obžerství proměněné v nevinnost a krásu. Tenhle černý nalezenec je bystrý, elegantní zvíře s třpytivě černou srstí, krásnou ondatří hlavou, štíhlým a mrštným tělem a zářivě zelenýma očima.

Dva dny po svém příchodu mi skočil na postel, s hlasitým předením se ke mně přitulil a tlapkami se dotýkal mého obličje. Fletch je zhruba šestiměsíční nekastrovaný sameček s černou srstí a bílými skvrnami na břiše a na prsou.

Pět dní jsem Fletche držel doma, aby neutekl, a když jsme ho pustili ven, vydrápal se na vysoký strom. Ta scéna mi připomněla Rouseauv *Karnevalový večer*... měsíc v mlžném oparu, slečny a mladíci s cukrovou vatou, záře pouťových světel, všude zní ryk cirkusové hudby a Fletch je patnáct metrů vysoko a nechce slézt. Mám zavolat hasiče? Nakonec za ním vyšplhá Ruski a pomůže mu dolů.

O rok později uvízne na stejném stromě Ruskiho synáček — ten, co ho měl s mourovatou Jane. Začíná se stmívat. Svítím na něj baterkou, ale nechce slézt, tak jdu zavolat Wayne Propsta, aby přišel s žebříkem. Znova vyjdu ven, posvítím nahoru a uvidím Fletchův červený obojek. A Fletch pomůže koťátku dolů.

V hodnocení roztomilosti jsem Fletchovi udělil čtyři hvězdičky. Roztomilost — tak jako většinu hodnot — lze vymezit především na základě toho, čím není. Většina lidí není vůbec roztomilá, a pokud ano, tak s rostoucím věkem svou roztomilost záhy ztrácí... Šarm, elegance, půvab a nedostatek sebevědomí: bytost, která si svou roztomilost uvědomuje, přestává být roztomilá... Malé tělesné proporce: leopard nemůže být roztomilý už proto, že je příliš velký a příliš nebezpečný. Nevinnost a důvěra. Vzpomínám si, jak jsem před čtyřiceti lety — to jsem zrovna bydlel ve východním Texasu — zkoumal úrodu na svém marihuanovém poličku, a když jsem se narovnal, uviděl jsem malinkého tchoře. Natáhl jsem k němu ruku a pohladil ho. Díval se na mě s naprostou důvěrou.

Jedno z nejroztomilejších zvířat na světě je pouštní liška. Stěží přemůže obyčejnou myš. A když narazí na sysla, tak se podělá strachy. Většinou se živí vajíčky — vplíží se do kurníku jako malý šedý duch... VŽŮŮM! Pozdě. Zhltnul vajíčko a už je pryč. Odvážnější loví malé neopeřence. Rychle a nenápadně se vplíží do jejich hnízda s housenkou v zubech. Mláďata si myslí, že se vrací jejich máma a otevřou žluté zobáčky. Jenomže liška se jim zakousne do holého krčku a začne dychtivě sát, trhat kusy masa... oči jí září radostí, z čenichu odkapává krev a bílé jehličkovité zoubky se noří do masa, asi jako když nenasytý školák okusuje dort. Skoro se z toho zvedá žaludek. A pak si školáček řihne a vyvrhne malinovou polevu na bílou košili ředitele, vykoupen svou krásou a nevinností.

»No teda... to mě fakt mrzí... a vůbec. Už se to nestane. Počkejte, já vám to utřu.« Rychle přinese zatuchlý hadr, ze kterého odkapává špinavá voda, a hodí tu smradlavou věc na udiveného ředitele. »Za chvíli budete jak ze žurnálu.« Celého ho poleje páchnoucími splašky. »Máte tady bordel, to vám řeknu. No tak se na to podívejte, to svinstvo se vám dostalo až do talíře.« A vrazí řediteli takový políček, až se skácí ze židle.

Jeden anglický nepřítel koček, patřící k vyšší společenské třídě, se mi svěřil, že naučil svého psa jediným trhnutím zlomit kočce vaz. Vzpomínám si taky, jak na jednom večírku zahlédl kočku a skrze své obrovské, žluté zuby procedil: »Bestie jedna malá!« Tenkrát mi imponoval jeho původ a kočky mi nic neříkaly. Teď bych ale vstal a řekl: »Pardon, vážení, ale musím se poroučet, protože s touhle velkou bestií tady nebudu.«

Chtěl bych využít téhle příležitosti, abych odsoudil ohavný anglický zvyk pořádat hony se smečkou psů. Odulí, tupí lovci se dívají, jak jejich smradlaví psi trhají na kusy krásnou a elegantní lišku. Povzbuzeni touto hulvátskou podívanou se pak odeberou na své venkovské sídlo, aby se mohli ještě víc opít a klesnout pod úroveň všech těch špinavých, servilních zabijáků, kteří sežerou každou mršinu, vyválí se v každém hovnu a zakousnou každého právě narozeného tvorečka.

Varování všem mladým dvojicím, jež čekají na svůj radostný den:

Zbavte se svých psích miláčků.

»Cože? Náš Huňáč že by ublížil dítěti? No to je absurdní!«

Nechť se vaše dítě dožije vysokého věku, maminko... s láskou chováte svoji ratolest, roztomile na svého broučka žvatláte, když vtom se přižene žárlivostí zaslepený Huňáč a prokousne dítěti lebku.

Jedině pes — kromě člověka — chápe rozdíl mezi dobrem a zlem. Takže Huňáč dobře ví, co ho čeká, když ho vytáhnou ze skryše pod postelí. Plně si uvědomuje závažnost svého činu. Žádné jiné zvíře by to nedokázalo. Jenom pes dokáže být pokrytecký.

Nechť se jsem nakopnul Fletche, když ležel natažený přede dveřmi. Pokusil se utéct. Vzal jsem ho do náruče a zanesl na postel, kde začal přist, lehl si na záda a brzy usnul. Připomíná něco mezi netopýřem, kočkou a opičkou... hlavu má hladkou a zářivě černou, uši, porostlé chloupky, se podobají uším netopýrů... černý čumáček a výrazné rty připomínají posmutnělou opičku. Člověku se ihned vybaví netopýří kočka, její lesknoucí se, černá kožnatá křídla, ostré zoubky, zářivě zelené oči. Když s líbezným mňoukáním uhání potměným lesem, aby splnila svůj tajemný úkol, z celé její bytosti vyzařuje čistá, divoká krása. Tomuhle malému, důvěřivému tvorů však není cizí ani aura záhuby a smutku. V průběhu dějin byl mnohokrát opuštěn, ponechán záhubě na studené dlažbě ulic, ve sluncem rozpálených zbořeníštích, v koptivách za rozdrolenými zdmi. Mnohokrát marně volal o pomoc.

Fletch tiše přede a natáhne ve spánku tlapku se zataženými drápkami, aby se mě jemně dotknul a ujistil se, že jsem pořád s ním. Zřejmě se mu o mně zdá. Kočky jsou údajně barvoslepé: můj kocourek vidí rozčtřený, zrnitý, černobílý obraz plný trhlin, zachycující, jak odcházím, přicházím, znova odcházím, zvedám ho do náručí a opět pokládám. Kdo by mohl zranit takového tvora? Vycvičit psa, aby ho zabil! V nenávisti ke kočkám se odráží ohavná, tupá, hulvátská a slepá fanatická duše. A to se nedá ničím omluvit.

Pěl jsem chválu na fenka berberského, tvora tak choulostivého a bojácného, že když se ho nějaký člověk dotkne, okamžitě umírá. Liška obecná, liška stříbrná, africká liška s netopýřím ušima... samé překrásné šelmy. I neochočení kojoti a vlci ještě ujdou. Tak co se sakra stalo se psem domácím? Člověk ho vytvořil podle svého nejhoršího obrazu... je farizejský jako lynčující lůza, servilní a úskočný, posedlý těmi nejhnusnějšími koprofágními perverzemi — jaké jiné zvíře by vám zkoušelo obcovat s nohou? A z jejich nároků na naši lásku kape falešná sentimentalita. Hlavní smuteční host na pohřbu »Starého pastýře«. Celé tři dny trvalo, než toho starého poseru naši, ale to už mu pes sežral celý obličej. Vycenil zuby se zbytky hoven a vyváděl se ve zteřelých kostech.

Ke psům necítím žádnou nenávist. Na druhou stranu ale nechápu, co člověk ze svého nejlepšího přítele udělal. Zavržení pantera je bezesporu nebezpečnější než zavržení psa, ale v žádném případě nepůsobí odporně. Kočičí vztek je krásný, žhne čistým kočičím plamenem, naježené chlupy praskají modrými jiskrami a oči metají blesky. Ale vrčení psa je *odporné*, je to vrčení negramotné lůzy ochotné zlynčovat každého nového přistěhovalce... vrčení maloměšťáka, který si na kapotu své vysloužilé kraksny nalepil heslo »Pryč s buzeranty ve jménu Ježíše Krista,« samolibé vrčení nesnesitelných pokrytců. Když se člověk podívá, odkud to vrčení přichází, uvidí hlavu bez tváře. Ten vztek není psovi vlastní. Naučil se ho od svého pána. Tak jako vztek negramotné lůzy vychází z jejich neutěšených životních poměrů.

Čtvrtek, 4. října 1984. Nesmyslná, odporná a hysterická zášť mě děsí u zvířete i u člověka. Ve snech mě pronásledovala archetypální smečka psů.... Stojím v elipsovité proláklíně na konci dlouhého měkkého tunelu. Z druhé strany mě něco silně přitahuje. Stačí se trochu přiblížit a člověka to už táhne dovnitř do dělohy. Sotva jsem stačil uskočit. Vedle mě stojí Allen Ginsberg a odřikává mantru: »Dveře do dělohy uzavřít, znova už nechceme jít.« Potom uslyším vzdálený štěkot, tlumený měkkými stěnami tunelu, avšak stále zřetelný: »PSI! PSI!« Smečka tříhlavých psů s vyceněnými zuby se rychle blíží. Allen zkouší jeden indický trik s provazem a snaží se postavit lešení, ale konstrukce není dost vysoká a já se probouzím s divokým kopáním, jak se pokouším setřást slintající Kerbery, kteří mě chtějí stáhnout dolů.

Kočku je nejlepší hladit při jídle. Na rozdíl od psa. Také ve spánku se kočka nechává ráda hladit. Jenom se protahuje a přede. Spícímu psu je záhodno se vyhnout. Vzpomínám si, jak jsem byl na festivalu poezie v Římě a jak jsme zrovna scházeli s Johnem Giornem na snídani. Na schodech ležel veliký pes.

«Tenhle pes je tak hodný,» řekl John a sehnul se ke spícímu zvířeti, které na něj zlověstně zavrčelo a vycenilo žluté zuby.

12. září 1984. Někdy mě Fletch nedůtklivě kousne — třeba když se pokusím přerušit hru, v níž chce pokračovat. Kouše jenom slabě, aby to nebolelo, není to víc než pouhé štípnutí — reakce podrážděného teenagera... «Nech mě na pokoji! Já si chci hrát!» Před několika minutami poznal, že mám v úmyslu vystrčit ho za dveře, a protože nikam nechtěl, zalezl si pod nízký stolec, abych na něho nemohl. Úplně jako dítě.

Kdesi jsem poznamenal, že kočky zastávají funkci tajných důvěrníků, duchovních spřízněnců. Tajný důvěrník starého spisovatele, to jsou jeho vzpomínky, výjevy a postavy z minulosti, ať už smyšlené nebo skutečné. Psychoanalytik by řekl, že si své představy promítám do svých koček. Ano, docela jednoduše se dá říct, že kočky, kterým přidělíme určité role, mohou sloužit jako citlivý obraz konkrétních lidských postojů. Příslušné role se samozřejmě mohou obměňovat a jednotlivé kočky mohou vystupovat v různých úlohách: má matka, moje manželka Joan, Jane Bowlesová, můj syn Billy, můj otec, Kiki a další amigos, Denton Welch, který mě ovlivnil více než kterýkoli jiný spisovatel, ačkoli jsme se nikdy nesetkali. Kočky jsou možná mým posledním živým spojením s vymírajícími tvory.

Mourová Janie si v roli Jane Bowlesové vede výtečně... je tak půvabná, elegantní a nenapodobitelná. (V jedné pobřežní restauraci v Tangieru ji začal pošuchovat takový malý, odporný spratek, a natáhl k ní svoji špinavou pracku. »Tak to tedy ne!« řekla. »Já chodím jenom se staršími pány.«) Takle drobná kočka má v sobě opravdovou noblesu. Přesně jako Jane.

Byl jsem u toho, když se narodila. Jako první pila z misky a jako první jedla tuhou stravu. A jako poslední ze všech začala příst. (Wimpy byl první.) Skoro se zdálo, že má katatonii, a vyvíjela se pomalu. Teď se se mnou mazlí velmi jemně... jako skutečná dáma. Janie se jako skutečná dáma chová při všem, co dělá.

Joan se vždycky nerada fotografovala. Společnému fotografování se většinou snažila vyhnout. Měla v sobě cosi nezachytitelného a éterického — stejně jako moje matka.

Poslední čtyři roky života matka strávila v sanatoriu Chateaus v St. Louis. »Někdy mě poznává, jindy ne,« oznámil mi Mort, můj bratr. Během těch čtyř let jsem ji nikdy nešel navštívit. Čas od času jsem posílal pohlednice. A půl roku předtím, než zemřela, jsem ji poslal přání ke dni matek. Byla v něm taková příšerná, ufnukaná básnička. Vzpomínám si, že jsem se cítil »tak nějak provinile«.

Tahle knížka o kočkách je alegorie, ve které spisovatel může na svůj život pohlížet jako na kočičí šarádu. Ne že by kočky byly nějaké loutky. V žádném případě. Jsou to živí, dýchající tvorové. Když dojde ke kontaktu s jinou bytostí, je to vždycky smutné: náhle vidíme svou omezenost, bolest, strach a neodvratnou smrt. V tom spočívá podstata kontaktu. To všechno vidím, když se dotknu kočky a po tvářích mi začnou téct slzy.

Fletch. Rozmazlený kočičí fracek, který mi věčně trhá potahy. Právě vyskočil na stůl, u něhož jsem si četl. Potom ho rozzlobila kouřící cigareta v popelníku, skočil na židli, přes kterou jsem měl přehozený kabát, a převrátil ji. Udělal to schválně. Jak já toho kočičího ďábla miluju. A jak mě dojímá svou omezeností, závislostí, tklivými divadelními gesty.

Jak na něho někdo může vztáhnout ruku?! Kolikrát během uplynulých staletí musel snášet špatné zacházení, ten můj malinký černý kocourek s jantarovými očima a lesklou srstí. Jak se ke mně znenadání přitíhí, když líně polehávám a nechce se mi putovat nekonečnými solnými doly *Západních zemí*. Vyskočí mi na hrud', přitulí se a pohladí mě tlapkou po tváři. Jindy se mu roztáhnou černé zorničky jako varování: »Dej si pozor!« — asi jako když kůň sklopí uši. Potom kouše a škrábe.

Ginger hraje roli Pantapon Rose, staré madam z nevěstince v St. Louis. Vždycky když jsem odtamtud odcházel strčila mě někam za závěs, abych nenarazil na otcovy známé, kteří zrovna přicházeli. Neoblomná, praktická žena z farmářské rodiny, žijící v Ozarksu. Ginger byla Ruskiho madam — vždycky nablízku. Tak jsem ji začal krmit a zároveň doufal, že odejde. Čistě americký postoj: »Kdo pak to přišel? Tady máš peníze a sbohem.« Samozřejmě nikam neodesla. Místo toho mi na zadní verandu přinesla čtyři oranžovo-hnědá kořata, svoje dokonalé otisky. Pochybuji, že v tom měl prsty Ruski. Patricii Marvinové, jedné mojí známé, se podařilo všechny bez problémů rozdat — jedna z výhod malého města. Člověk se seznámí s hodnými lidmi.

Ginger nesměla dlouho dovnitř. Jenže potom uhodily dvacetistupňové mrazy, a když teplota klesla ke třiceti, musel jsem ji vzít domů, protože jsem se bál, abych ji nenašel na verandě zmrzlou. Ruski nevystřčil ani čumák. Příští zimu byla zase těhotná, ale to už porodila v košíku, který jsem jí připravil. Kořata samozřejmě poctivě krmila. Když jim byly dva měsíce, našel jsem dvěma z nich nového pána. Ginger chodila po domě a naříkala, dívala se pod postel a pod gauč. A já se zařekl, že něco takového už nechci zažít. Ginger takové utrpení zažívá celá staletí.

Se svým kočičím albínkem, Edem, jsem hrával na honěnou. »Že tě chytím!« zakřičel jsem na něj a on rychle vletěl pod postel, do obývacího pokoje nebo za gauč. Tuhle hru zbožňují všechny děti. Se smíchem utíkají a křičí: »Nechytiš, nechytiš!« Taky Jane ji má ráda. Hrával jsem ji i s Billym v Alžíru: »Kde pak je můj Billy?«

Zdálo se mi, že jsem v domě, kde jsem se narodil. Pershing Avenue 4664. V prvním patře, před dveřmi mého starého pokoje, čeká malý blondatý kluk. »Ty jsi Billy?« zeptám se ho.

»Nezáleží na tom, kdo jsem, jen když mě má někdo rád.«

Na židli u postele sedí Wimpy, oranžovo-bílý kocour. Když za sebou zavřu, žalostně mňouká a škrábe na dveře. Nemá hlad. Chce jenom být někomu nablízku — mně nebo komukoli, kdo ho má rád. Přesně tohle dělal Billy, když jsme bydleli v Alžíru na Wagner Street. Tak dlouho brečel před mými dveřmi, dokud jsem neotevřel. Ten dům vlastně vypadal hodně podobně jako tenhle, obyčejný bílý dům, úzký a dlouhý.

V Ruskiho chování jasně rozpoznávám Kikiho. Právě to jsem si uvědomil, když jsem Ruskiho zvedal a on chtěl, abych ho nechal na pokoji... »*¡Déjeme, William! Tú estás loco.*« Jednou jsem mu dal polibek — odvrátil hlavu, sklopil oči... a potom zmizel. A já přesně věděl, kde se schovává, a přinesl jsem ho zpátky... »Já být hubená toulavá kočka, pane.«

Kiki mě opustil a odjel do Madridu. Měl k tomu svoje důvody. Feťák v posledním tažení. Nakonec ho ubodal žárlivý milenec, když ho přistihl v hotelu s holkou.

Kiki v Tangieru, Angelo v Mexico City... a ještě někdo, koho nemůžu jmenovat, protože mi je nesmírně blízký. Někdy je přímo ve mně, v mém obličejí, uvnitř mého těla... a snad by ani nemohl být skutečnější, když říká: »TO JSEM JÁ, BILLE... TO JSEM JÁ.« Pořád dokola. Přesně jako Ruski, když kňourá a hladí mě tlapkou po tváři. Teď už ale svoje city neprojevuje tak otevřeně. Někdy před mou rukou uhne... »Je mi z tebe stydno, Williamc. Já nejsem žádný *niño*.« Člověka z toho až zamrazí.

Moje první ruská modrá kočka se nejdřív potulovala po ulicích Tangieru a nakonec vlezla do zahrady domu, kde jsem v roce 1957 bydlel — Villa Muniria. Byl to překrásný kocour se zářivou, šedomodrou srstí, připomínající drahou kožešinu, a zelenýma očima. Ačkoli byl už dospělý, začal mi brzy projevovat velkou náklonnost a často se mnou spával v pokoji, z něhož se dalo vyjít přímo na zahradu. Dokázal chytit do tlapek kus masa jako nějaká opička. Vypadal přesně jako Ruski.

Ve Wimpyho chování rozpoznávám svého syna, Billyho, a také svého nebohého otce. Hodiny v domě na Price Road odbíjejí deset. Jdu si do spížírný vzít sušenky a mléko. Doufám, že tam na otce nenarazím. Pocit marnosti ve mně probouzí vzpurnost a nedůtklivost. Slovo »teplouš« v té době ještě nebylo na denním pořádku.

Je tam. »Ahoj, Bille.«

V očích má bolest a tklivou prosbu.

»Ahoj.«

Nic než studená nenávist. Kdyby jenom... Ale už je pozdě. Až z Cobble Stone Gardens.

Další reminiscence. Asi dva měsíce předtím, než jsem odešel z Kamenného domu... Sedím v křesle u krbu, na klíně mám bílou kočku a najednou mě přepadne bodavý pocit nenávisti a hnusu. Vůbec nevím, jestli se mám stěhovat do nového domu. Vždyť to stojí tolik peněz! Chtělo by to spíš nějaký malý byt. Bedničky s pískem... to nesnesu! Už teď cítím jejich zápach. Ztratila se bílá kočka v tom záblesku zášti? U zvířat a lidí může nejdříve odejít duše a teprve potom jejich tělo. Kéž by tady ta bílá kočka byla — skočila by na stůl a ohnala se po psacím stroji.

Poznámka ze začátku dubna 1985. Ruski se mi s výrazem prohry krčí u nohou. Se smutným kňouráním projde pokojem, obloukem se mi vyhne a pak se s nářkem uchýlí do sklepa. Pláč polovičního mutantu... chřadnoucí naděje... umírající naděje, jež pláče. Ruski teď brečí ve sklepe. Když se k němu pokusím přiblížit, bolestně zamňouká a odtáhne se ode mě. Mutant, který je na pokraji svých sil, jediný svého druhu — jeho hlásek stále víc slábne.

Stojím ve sklepe a hledám ho. Nikdo tady není, jenom zápach smrti, starý zatuchlý vzduch, skříň na pušky, terče pokryté prachem.

Nukleární zima... skučení větru a sníh. V chatrči postavené z trosek domu se pod roztrhanými peřinami, proděravělými dekami a špičavými koberci krčí muž se svými kočkami.

2. duben 1985. Na psacím stole, u okna obráceného na sever, sedí Ruski. Hladím ho a on vrní, mhouří oči a usíná. V hrdle mě škrábe jeho smutný, ztracený hlas. Jakmile člověka přepadne tak velký smutek a po tvářích mu začnou téct slzy, je to vždycky špatné znamení a rovněž varování — blíží se nebezpečí.

1. květen 1985. Pocit hlubokého smutku je vždycky varováním, před nímž je třeba se mít na pozoru. Může se vztahovat k událostem, které se stanou za několik týdnů, měsíců nebo dokonce roků. V tomhle případě přesně za měsíc.

Včera jsem šel pěšky k domu na Devatenácté ulici, každý můj krok byl obtěžkán smutkem a bolestí. Ruski se dnes ráno neukázal.

Středa ráno, 1. května. Dnes jsem zaslechl Ruskiho zoufalé volání o pomoc, smutný, vyděšený hlas, který jsem před měsícem uslyšel poprvé.

S. O. S. S. O. S. S. O. S.

Já vím, kde je. Vytáčím číslo zvířecího útulku.

»Ne, žádnou takovou kočku tady nemáme.«

»Víte to jistě?«

»Počkejte, ještě se podívám....« (Nářek vyděšených zvířat.)

»No, jedna taková by tady opravdu byla.«

»Hned jsem tam.«

»Nejdřív ale musíte zajít na městský úřad s očkovacím průkazem a zaplatit deset dolarů.«

S pomocí Davida Ohla jsem všechno potřebné vyřídil během půl hodiny. Přijeli jsme k útulku. Není to nic jiného než vyhlazovací tábor, neustále se odtud ozývá zoufalý, žalostný nářek ztracených koček, čekajících na uspávací injekci.

»Řeknu vám, že takhle vyděšenou kočku jsme tady ještě neměli!« řekne dívka, která nás vede k »přechodné kóji«, jak tomu tady říkají. Ruski, ztuhlý strachem, se krčí společně s další vyděšenou kočkou na plechové polici. Dívka odemkne zámek. Natáhnu ruce a opatrně ho strčím do jeho bedýnky.

Musíme čekat dalších patnáct minut na příslušného úředníka, aby kočku propustil. Odběhl zrovna na vrátnici. Je to normální buzercant — blondatý, vyhublý fízl s řídkým knírkem. Vlastně to ani není fízl. Ptám se, kde Ruskiho našli. Nemá ponětí. Jeho kolega ho někde chytil. Dnes má ale volno. Vyzáblá tvář mizí za šoupacím okénkem.

»Porušujete zákon, když tu kočku necháváte volně pobíhat. Psi a kočky musí být na majitelově pozemku pod neustálým dohledem. Takový je zákon.« (Zákon porušovaný každým obyvatelem Lawrence, který má zahradu.)

Po sedmdesáti dvou hodinách strávených v »přechodné kóji« jsou zvířata nabízena k adopci. Dobře to vědí. Vždycky poznají, když se blíží smrt. Koukej se chovat slušně, mico. Je to tvoje poslední šance.

Jakou by měl Ruski šanci? Nekastrovaný, dospělý kocour, paralyzovaný strachem. Takhle vyděšenou kočku tu ještě neměli...

»Tati, tati, já chci tady toho!« — malý chlapec ukazuje na Ruskiho.

»Toho bych vám moc nedoporučoval... není moc přístupný.«

»Tak to se radši podíváme po něčem jiném, vid', Bumbrlíku?«

Ruski žalostně mňouká, zatímco otec se synem odchází.

Upřímně pochybuji o vžité domněnce, že zabitím projevujeme kočce laskavost... ach, pardon... mám na mysli »uspáním«. Vhodnou alternativu můžeme hledat v zaostalých společnostech, které nemají zvířecí útulky. V Tangieru se toulavé kočky musí starat samy o sebe. Vzpomínám si na jednu starou, excentrickou anglickou dámu. Každé ráno chodila na trh, aby koupila tašku laciných ryb, s nimiž potom obcházela prázdné parcely a zarostlá zákoutí, kde se shromažďovaly toulavé kočky. Jednou jsem viděl, jak jí v ústrety běží třicet koček.

A co je na tom špatného? Peníze vyhozené za klece a zabíjení by stačily na skutečné útulky s dostatečně velkými zásobami krmiva. Samozřejmě by se muselo zavést očkování proti vzteklině a kocouři by se vykastovali.

Toho večera, poprvé za uplynulé tři roky, si Ruski vyskočil ke mně na postel, s hlasitým předemím se přitulil a ušnul, plný vděčnosti za to, že jsem ho zachránil.

Následující den jsem zavolal do zvířecího útulku: »Před několika dní jste chytili mého kocoura a já chci vědět, co se vlastně stalo.«

»Stalo se pouze to, že jste svého kocoura nechal volně pobíhat, a tím jste porušil zákon.«

»Jenomže já chci vědět, jak jste ho chytili?«

Ruski se podle všeho chytil do pasti na rohu Devatenácté a Barkerovy ulice, zhruba sto metrů od mého domu. Zřejmě tam byl zavřený celou noc. Není divu, že byl tak vyděšený.

Do té doby jsem o žádných pastech neslyšel. Nevěděl jsem, že můžou kočky jen tak sebrat. Stačilo tak málo. Tak málo. Co kdybych byl pryč. Co kdybych... radši na to nemyslet. Tak hrozně to bolí. Teď mají všechny moje kočky známky.

Ruskiho nářek nebyl pouze projevem strachu a úzkosti. Byl to smutný, žalostný hlas, jaký mají všechny zbloudilé bytosti... byl to zármutek pramenící z vědomí, že jste poslední svého druhu. O podobném smutku neexistuje žádné svědectví. Jeho svědci jsou už po smrti. V minulosti k tomu muselo docházet velmi často. Dochází k tomu i dnes. Ohrožení tvorové. Nejen ti, kteří skutečně existují nebo kdysi existovali a vymřeli, ale všichni tvorové, kteří mohli existovat.

Naděje. Šance. Promarněná šance. Umírající naděje. Nářek pronásledující toho, kdo by ho mohl uslyšet, jenomže už je příliš daleko, aby ho slyšel. Bolestivý, bodající smutek. To je žal beze svědků. »Ty jsi poslední. Poslední člověk, který nařiká.« Ten nářek je prastarý. Málokdo ho dokáže zaslechnout. Větší bolest snad ani neexistuje. Naděje trvala pouze jeden zázračný okamžik. Šance byla promarněná. Špatný zvrat. Nevhodná doba. Příliš brzo. Příliš pozdě. Vyzývat všemožná božstva znamená vystavovat se riziku prohry. Vědět, že jsi selháním promarnil jedinou šanci — takový smutek dokáže zabít.

Život, ať je jakýkoli, běží dál. Dillon má otevřeno od sedmi od rána do půlnoci, sedm dní v týdnu.

Já jsem ta kočka, co chodí sama. A všechny obchodní domy jsou pro mě stejné.

Popíjím čerstvě vymačkaný džus z Dillonu a pojídám vajíčka z kalíšku, který jsem koupil v Amsterdamu. Wimpy se převaluje na zemi, otírá se mi o nohy a přede — *mám tě rád mám tě rád mám tě rád*. Má mě rád.

Mňaauiiuii. »Ahoj, Bille.«

Za všechno, co vím, vděčím kočkám.

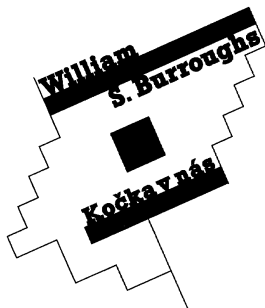
Tady je ta stará kočičí dáma, co krmit kočky na zahradě francouzské ambasády, hned naproti kavárně Café de France. Pádí jí v ústrety a chytají ryby, které jim háže. Můj první ruský modrý kocour taky dokázal chytat kousky masa do tlapek. Ani nevím, co se s ním stalo.

Vy, milovníci koček, nesmíte zapomínat, že miliony kočičích tvorů, mňoukajících v milionech místností světa, do vás vkládají své naděje — stejně jako mi kočičí máma v Kamenném domě vložila hlavu do dlani, stejně jako mi mourovatá Jane schovala svoje kotata do kufru, tak jako Fletch skočil Jamesovi do náručí a jako se Ruski ke mně rozběhl s radostným pískotem...

Tangierská kouřová kočka chytá kousek masa do předních tlapek jako nějaká opička... můj bílý opičí ďáblík. Bílá kočka pomalu postupuje směrem ke mně, nejistá a plná nadějí.

*We are the cats inside. We are the cats who cannot
walk alone, and for us there is only one place.*

*My jsme ty kočky uvnitř. My jsme ty kočky, které
nedokážou jít samy...a nám tedy zbývá jediné místo.*

Z anglického originálu *The Cat Inside*,
vydaného nakladatelstvím Viking Penguin,
a division of Penguin Books USA Inc., 1992.

Přeložil Martin Šilar

Odpovědný redaktor Stanislav Rubáš

Obálka Pavel Sivko

Vydalo nakladatelství a vydavatelství

VOLVOX GLOBATOR,

Prvního pluku 7, 186 00, Praha 8,

<http://www.volvox.cz>

jako 20. svazek edice ARKÁDA,

celkově jako svou 590. publikaci

Sazbu z písma Garamond připravil Jiří Masojídek

Tisk Finidr s.r.o.

Vydání první

Praha 2002

Adresa knihkupectví VOLVOX GLOBATOR:

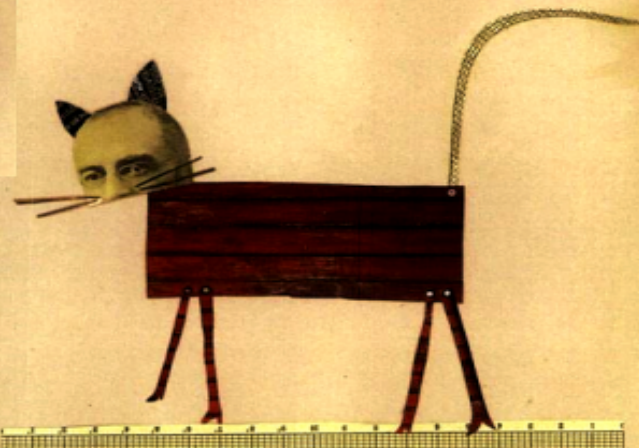
Opatovická 26, 110 00, Praha 1

*The Cat Inside

William s. BURROUGHS

AUTHOR of *Naked Lunch*

"Heartwarming anecdotes . . . Burroughs ventures galaxies away from his typically twisted literary turf." —*Time*

"my Relationship with CATS HAS Saved me from A Deadly,

peRvasive iGNoRance." —William s. BURROUGHS, *the Cat inside*.

Originally published as a limited-edition volume, *The Cat Inside* is William S. Burroughs's moving and witty discourse on cats, one that combines deadpan routines and dream passages with a heartwarming account of his unexpected friendships with the many cats he has known. It is also a meditation on the long, mysterious relationship between cats and their human hosts, which Burroughs traces back to the Egyptian cult of the "animal other." With its street sense, arcane erudition, and whiplash prose, *The Cat Inside* is a genuine revelation for Burroughs fans and cat lovers alike.

"These are haunting images, from dreams, memory and present day, ranging from unabashed affection to outrage and indignation."

—*Los Angeles Times*

COVER DESIGN AND ILLUSTRATION BY CAREN BERGER

U.S. \$13.00
CAN. \$19.00

A Penguin Book | Memoir/Journalography
<http://www.penguinpatsam.com>

